

ผลงานที่โดดเด่น

“ธนาคารอาหารชุมชน (food bank)
โครงการเกษตรวิชญา”

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่

ที่มา / ปัญหา / ข้อมูลพื้นที่-กลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่เป็นเขาหัวโล้น ราษฎรทำการเกษตรแบบไร้เงื่อนไขลอย หน้าดินถูกชะล้างพังทลาย ทรัพยากรป่าไม้เสื่อมโทรม มีพระราชดำริให้หน่วยงานทำการสำรวจพื้นที่ วางแผนการใช้ที่ดิน และพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เกษตรกรทำการเกษตรได้ การใช้ที่ดินมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ในรูปแบบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชน เป็นศูนย์ฝึกอบรมและวิจัยพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดระบบนิเวศที่สมบูรณ์เป็นแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

พื้นที่ 123 ไร่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการ / รูปแบบการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับหน่วยงานราชการใช้หลักการ 4 ประสาน ในการขับเคลื่อนงาน ได้แก่ ชุมชนบ้านกองแหะ โรงเรียนบ้านกองแหะ สถาบันการศึกษา และส่วนราชการ (ส.ป.ก.) ทำให้เกิดมีกิจกรรมภายในพื้นที่ทั้งหมด 7 กิจกรรม ประกอบด้วย

2.1 พัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งต้นน้ำลำธารแบบชุมชนมีส่วนร่วม

2.2 สร้างแหล่งผลิตอาหารตามธรรมชาติ ได้แก่ พืชผัก พืชสมุนไพร ผลไม้ และอาหารป่า

2.3 สร้างแหล่งเรียนรู้ในลักษณะห้องเรียนธรรมชาติ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้เกษตรกร ยุวเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดิน รวมทั้งชุมชน และประชาชนทั่วไป เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้และพืชสมุนไพรที่มีความหลากหลาย ในรูปแบบของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 6 ฐานการเรียนรู้ ระยะทาง 1,380 เมตร เพื่อได้สัมผัสและใกล้ชิดธรรมชาติ

2.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายยุวเกษตรกร ผู้ปกครอง ครู เกษตรกร และชุมชนในเขตพื้นที่โครงการฯ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรักและหวงแหนแหล่งพืชอาหาร/สมุนไพรป่า รวมถึงเรียนรู้การใช้ประโยชน์ การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2.5 อบรมให้ความรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเกษตรกร ผู้สืบทอด/ทายาทเกษตรกร ครู นักเรียน และชุมชน มุ่งเน้นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ควบคู่กับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

2.6 ขยายผลจากการนำเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และเกษตรกรในพื้นที่โครงการ นำไปสู่เกษตรกรต้นแบบ

2.7 พัฒนาพื้นที่โครงการ เป็นแหล่งเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

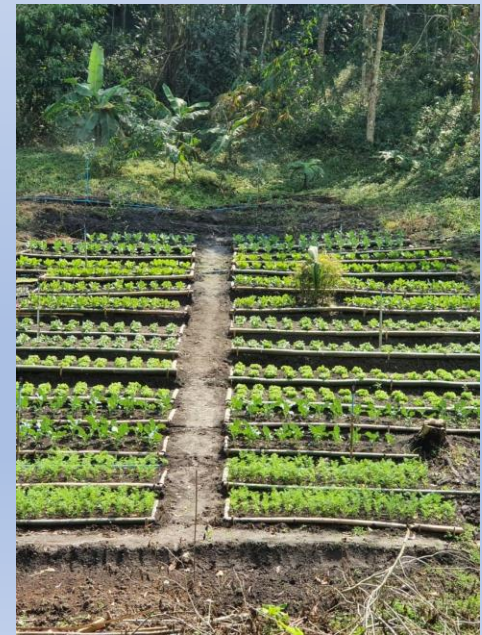
ความสำเร็จของการดำเนินการ / ปัจจัยความสำเร็จ

1. มีเส้นทางธรรมชาติระยะทาง 1,380 เมตร และฐานเรียนรู้ การปลูกไม้ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง มีพื้นที่ธนาคารอาหารชุมชนได้รับการปรับปรุงและปลูกพืชอาหารเสริมมากขึ้น มีแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติของชุมชนเพิ่มขึ้น
2. เกษตรกรมีจิตสำนึกความรัก ความห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน และชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากผลผลิตของธนาคารอย่างยั่งยืน
3. เกิดต้นแบบการบูรณาการด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดระบบนิเวศที่สมบูรณ์
4. เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งผลิตอาหารและใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน
5. มีการขยายผลสู่เกษตรกรและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ธนาคารอาหารชุมชนให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ภาคีเครือข่าย / หน่วยงาน / หุ่นส่วนความร่วมมือ / ภาคส่วนที่ร่วมดำเนินการ

หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมป่าไม้ ส.ป.ก. และหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนบ้านกองแหะ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เกษตรกรบ้านกองแหะ

องค์ความรู้ / เทคโนโลยี / นวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาผลงาน

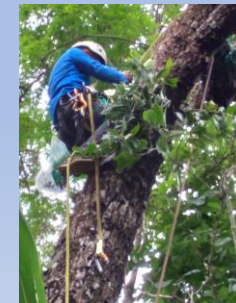
องค์ความรู้ → ปลุกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง / การผลิตพืชสมุนไพร / การปลูก
พืชอาหาร / กาลักน้ำ / ฝายชะลอน้ำ

นวัตกรรม “กาลักน้ำ ประปาภูเขา” เกิดขึ้นจากแหล่งกักเก็บน้ำซึ่งอยู่บนพื้นที่การใช้พลังงานไฟฟ้าหรือเชื้อเพลิงมีความยุ่งยาก จึงเปลี่ยนไปใช้หลักการของ “กาลักน้ำ” ซึ่งช่วยให้สามารถสูบน้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำที่อยู่ห่างไกลได้ ลดการใช้พลังงานและค่าใช้จ่าย ซึ่งสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ค่าไฟฟ้า แรงงาน และค่าบำรุงรักษา โดยปัญหาของพื้นที่คืออ่างเก็บน้ำที่ทำไว้อยู่ระดับสูงกว่าพื้นที่ ซึ่งมีการออกแบบให้สามารถปิดและเปิดประตูน้ำผ่านท่อ **PVC** ลงมาเก็บไว้ในบ่อซีเมนต์ขนาดใหญ่ และต่อท่อจากที่ระดับสูงลงมาสู่พื้นที่โครงการเพื่อให้น้ำสามารถกระจายอยู่ในพื้นที่โครงการที่อยู่ระดับต่ำ และนอกจากนั้นยังมีการต่อท่อจากสร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่โครงการที่อยู่ระดับกลางของพื้นที่ไปยังแปลงเกษตรของเกษตรกรในชุมชนที่อยู่ติดกับพื้นที่โครงการ

ความยั่งยืน / ความต่อเนื่องในอนาคตของผลงาน

การดำเนินงานโครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิชญา) บนพื้นที่ 123 ไร่ ในการดำเนินกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ ด้านการสืบสาน รักษา และต่อยอด มุ่งเน้นความสำคัญการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ การปลูกจิตสำนึก การขยายผลสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ สู่ชุมชนของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ช่องทางออนไลน์ / Social Media / YouTube ที่เกี่ยวข้องกับผลงาน

1. <https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:AP:add7f1b5-a791-4482-9415-c20b1d73182a>

2. https://youtu.be/X_4cv8HdkZU?feature=shared

